

OSNOVNI NAPOTKI IN PRIPOROČILA ZA DELO Z RANLJIVIMI SKUPINAMI V ČASU EPIDEMIJE VIRUSNE BOLEZNI COVID-19

POVZETEK

Povzetek pripravili: Mirjam Rožič, Ivanka Huber

1 USMERITVE ZA ODLOČEVALCE

- COVID-19 naslavljati kot družbeni in javnozdravstveni problem.
- Podajati pomirjujoča, jasna in natančna navodila, obvestila, sporočila glede na izkazane potrebe.
- Informacije morajo biti podane ciljni populaciji primerno. Navodila in strokovne usmeritve morajo biti podane glede na naravo dela (npr. nekatere zdravstvene in socialno varstvene storitve zahtevajo tesen kontakt izvajalca in uporabnika).
- Posredovanje informacij v skladu s pravili GDPR, navodili Informacijskega pooblaščenca ter pristojnih institucij za zaščito življenjskih interesov posameznika na katerega se nanašajo podatki, ali tretjih oseb (splošne javnosti).
- Obveščanje javnosti o poteku napredka raziskav.
- Sistemska ureditev statusa osebam, ki nimajo urejenega obveznega zdravstvenega zavarovanja.
- Sistemska ureditev statusa osebam, ki potrebujejo pomoč pri izvajanju življenjskih aktivnosti in še nimajo socialno varstvenega statusa (socialno izključenim osebam).
- Sistemska podpora izvajalcem storitev skrbi za ranljive osebe za nadomeščanje odsotnosti zaposlenih ali povečanih potreb s premeščanjem zaposlenih znotraj storitvene dejavnosti.
- Sistemska ureditev informiranja o možnostih, podpori in plačilu za izvajanje storitev tolmačenja in medkulturne mediacije. Osveščanje izvajalcev in uporabnikov o pomembnosti razumevanja navodil. Če sami ne obvladajo jezika, se morajo obrniti po pomoč na ustreznega tolmača oziroma medkulturnega mediatorja. Osebi, katere materni jezik ni slovenščina, je potrebno zagotoviti ustrezno tolmačenje/medkulturno mediiiranje v materni jezik oziroma če to ni mogoče v drugi jezik, ki ga zelo dobro razume.
- Zagotavljanje jasnih navodil o ustreznih postopkih dela, osveščanje o najpogostejših napakah in nepravilni rabi zaščitnih sredstev.
- Zagotavljanje osebne varovalne opreme za izvajanje dejavnosti, ki zmanjšujejo ogroženost ranljivih skupin v skladu s strokovno oceno potreb glede na razpoložljivo osebno varovalno opremo in standarde, ki jih le ta dosega (zdravstvena, socialno varstvena, zaščita in reševanje, nevladne organizacije, storitvene dejavnosti itd.).
- Zagotavljanje osebne varovalne opreme ogroženim skupinam. Osebna varovalna oprema mora biti z ustrežno stopnjo zaščite, podobno kot npr. za zdravstvene delavce. Dobiti morajo zadostno količino opreme.
- Zagotovitev dodatnih kapacitet za izvajanje samoizolacije v kriznih nastanitvenih enotah. Dodatno financiranje za ureditev dodatnih 24 urnih prostorskih enot ter pripravo, nakup

oblačil in higienskih pripomočkov ter postrežbo toplih obrokov vseh oseb, ki so uporabniki storitve (brezdomne osebe, odvisniki, migranti, osebe, ki so morale zapustiti dom zaradi nasilja v družini in podobno).

- Priprava knjižice navodil, priporočil, možnosti pomoči, ki jih lahko izvaja vsak posameznik z namenom informiranja posameznikov, ki ne uporabljajo spleta oziroma so jim informacije na spletu težje razumljive (besedila lahkega branja, ki so razumljiva in pregledna).

2 USMERITVE ZA OPOLNOMOČENJE STROKOVNE JAVNOSTI (IZVAJALCE)

- Podajati pomirjujoča, jasna in natančna navodila, obvestila, sporočila glede na izkazane potrebe.
- Pripraviti načrt izvajanja storitev v primeru okužbe večjega števila izvajalcev.
- Pripraviti načrt izvajanja storitev na terenu.
- Načrtovanje in zagotovitev dodatnih prostorskih enot za potrebe samoizolacije.
- Opolnomočiti izvajalce o strokovnem delu in podajanju informacij. Navodila in strokovne usmeritve morajo biti podane glede na naravo dela (npr. nekatere zdravstvene in socialno varstvene storitve zahtevajo tesen kontakt izvajalca in uporabnika).
- Posredovanje informacij v skladu s pravili GDPR, navodili Informacijskega pooblaščenca ter pristojnih institucij za zaščito življenjskih interesov posameznika na katerega se nanašajo podatki, ali tretjih oseb (splošne javnosti).
- Osveščanje uporabnikov storitev o simptomih, pravilnem izvajanju higienskih in drugih ukrepov, uporabi osebne varovalne opreme ter navodilih za izvajanje vaših storitev.
- Opolnomočenje izvajalcev o tehničnih rešitvah izolacije ter kritičnih točkah prenosa okužbe.
- Opolnomočiti izvajalce za prepoznavanje kakovostne osebne varovalne opreme in pravilno uporabo le-te. Spodbuditi je potrebno zavedanje izvajalcev o tveganjih, ki jih nepravilna uporaba osebne varovalne opreme in neustrezno spoštovanje higienskih načel prinaša za izvajalca in uporabnika storitev.
- Osveščanje izvajalcev in uporabnikov o pomembnosti razumevanja navodil. Če sami ne obvladamo jezika, se moramo obrniti po pomoč na ustreznega tolmača oziroma medkulturnega mediatorja. Osebi, katere materni jezik ni slovenščina, je potrebno zagotoviti ustrezno tolmačenje/medkulturno mediranje v materni jezik oziroma če to ni mogoče v drugi jezik, ki ga zelo dobro razume.
- Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) pri komunikaciji z zaposlenimi in uporabniki.

3 USMERITVE ZA OPOLNOMOČENJE POSAMEZNIKOV

- Opolnomočiti posameznike za prepoznavanje ogroženosti (starejše osebe s kroničnimi obolenji kot so srčno–žilne bolezni, rak, sladkorna bolezen, bolezni kostno-mišičnega sistema, kronične bolezni dihal, na primer astma, kronično obstruktivna pljučna bolezen (KOPB) ter nekatere duševne bolezni kot so stres, tesnoba, depresija), zavedanje tveganja morebitne okužbe za njegovo zdravje in o možnih potekih bolezni.
- Osveščanje posameznikov, ki so tujejezični oziroma se sporazumevajo v slovenskem znakovnem jeziku o možnostih tolmačenja in medkulturne mediacije.
- Osveščati posameznike, o odgovornem ravnanju do sebe in drugih.
- Opolnomočenje posameznikov za prepoznavo simptomov in pravilno izvajanje higienskih in drugih ukrepov.
- Opolnomočiti posameznika za prepoznavanje kakovostne osebne varovalne opreme na tržišču in pravilno uporabo le-te.
- Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) pri komunikacij.

VIRI

Grmek Košnik I., Tomič, V. Priporočila za osebno varovalno opremo, verzija 2. Dostopno dne, 27. 3. 2020 na spletni strani: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/priporocila_za_osebno_varovalno_opremo.pdf

Informacijski pooblaščenec. Odgovorno ravnanje vseh je ključno v času virusne krize. Dostopno dne, 27. 3. 2020 na spletni strani: <https://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/covid-19/>

Karitas, Telefonske linije in programi pomoči v času izrednih razmer. Dostopno dne, 27. 3. 2020 na spletni strani: <https://www.karitas.si/telefonske-linije-in-programi-pomoci-koronavirus-2020/>

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Navodila za zaščito uporabnikov in zaposlenih na področju socialnega varstva. Dostopno dne, 27. 3. 2020 na spletni strani: <https://www.gov.si/novice/2020-03-18-navodila-za-zascito-uporabnikov-in-zaposlenih-na-podrocju-socialnega-varstva/>

Nacionalni inštitut za javno zdravje, Koronavirus (SARS-CoV-2) – gradiva: Pravilna higiena kašlja; Nasveti za umivanje rok; Obvestila za obiskovalce lekarn; Navodila za obiskovalce domov za starejše in drugih socialnovarstvenih zavodov; Kaj je koronavirus?; Priporočila za preprečevanje okužb dihal in drugih podobnih obolenj v vrtcih in šolah; Priporočila za starejše v času epidemije nove virusne bolezni COVID-19; Epidemija nove virusne bolezni COVID-19 in starejši; Priporočila za starejše v času epidemije nove virusne bolezni COVID-19; Kaj lahko storim, da preprečim širjenje novega koronavirusa?; Potek laboratorijskega testiranja na novi koronavirus (Vir: Urad Vlade RS za komuniciranje); Resnice in zmete o novem koronavirusu (Vir: Svetovna zdravstvena organizacija) - primerno za digitalne prikazovalnike; Navodila o ukrepanju v zvezi s koronavirusom; Kako obvladovati stres, zmanjšati občutke strahu, panike in zaskrbljenosti zaradi koronavirusa SARS-COV-2 (COVID-19)?; Priporočila za čiščenje in ravnanje z odpadki v domači oskrbi pri ljudeh s COVID-19 (ali sumom na COVID-19); Kako se pogovarjati z otroki o koronavirusu SARS-COV-2 (COVID-19)?. Dostopno dne, 27. 3. 2020 na spletni strani: <https://www.nijz.si/sl/koronavirus-sars-cov-2-gradiva>

Nacionalni inštitut za javno zdravje, Koronavirus – zdravstveni delavci: Navodila za zdravstvene delavce; Navodila za organizacijo dela, obravnavo bolnika in dnevno poročanje (Vir: Ministrstvo za zdravje); Splošni napotki pri uporabi osebne varovalne opreme (Vir: Ministrstvo za zdravje); Preprečevanje in obvladovanje okužb pri osebah, ki so pri opravljanju dela izpostavljene možnosti okužbe z novim koronavirusom (SARS-COV-2); Navodila za osebe z akutno okužbo dihal (sum na COVID-19), ki ne potrebujejo bolnišnične obravnave; Navodila za bolnika s COVID-19, ki ne potrebuje bolnišnične obravnave; Priporočila za preprečevanje prenosa okužbe z virusom COVID-19 za izvajalce patronažnega varstva, obravnavane paciente in družinske člane; Osebna varovalna oprema za zobozdravstveno dejavnost; članek: COVID-19: kaj že ve in česa še ne ve medicinska stroka; Priporočila klinike za infekcijske bolezni in vročinska stanja za paciente z imunskimi motnjami v času pandemije COVID-19. Dostopno dne, 27. 3. 2020 na spletni strani: <https://www.nijz.si/sl/koronavirus-zdravstveni-delavci>

Nacionalni inštitut za javno zdravje, Priporočila za čiščenje in ravnanje z odpadki v domači oskrbi pri ljudeh s COVID-19 (ali sumom na COVID-19). Dostopno dne, 27. 3. 2020 na spletni strani: <https://www.nijz.si/sl/priporocila-za-ciscenje-in-ravnanje-z-odpadki-v-domaci-oskrbi-pri-ljudeh-s-covid-19-ali-sumom-na>

Nacionalni inštitut za javno zdravje, Navodila za čiščenje in razkuževanje prostorov izven zdravstvenih ustanov, v katerih se je zadrževal bolnik s potrjeno okužbo s SARS-CoV-2. Dostopno dne, 27. 3. 2020 na spletni strani: <https://www.nijz.si/sl/navodila-za-ciscenje-in-razkuzevanje-prostorov-izven-zdravstvenih-ustanov-v-katerih-se-je-zadrzeval>

Nacionalni inštitut za javno zdravje, Priporočila za preprečevanje prenosa okužbe z novim koronavirusom SARS-CoV-2 (COVID-19) v zavodih za prestajanje kazni in v prevzgojnem domu. Dostopno dne, 27. 3. 2020 na spletni strani:

<https://www.nijz.si/sl/priporocila-za-preprecevanje-prenosa-okuzbe-z-novim-koronavirusom-sars-cov-2-covid-19-v-zavodih-za>

Nacionalni inštitut za javno zdravje, Kako obvladovati stres, zmanjšati občutke strahu, panike in zaskrbljenosti zaradi koronavirusa SARS-COV-2 (COVID-19)? Dostopno dne, 27. 3. 2020 na spletni strani: <https://www.nijz.si/sl/kako-obvladovati-stres-zmanjsati-obcutke-strahu-panike-in-zaskrbljenosti-zaradi-koronavirusa-covid>

Nacionalni inštitut za javno zdravje, Kako obvladovati stres, zmanjšati občutke strahu, panike in zaskrbljenosti zaradi koronavirusa SARS-COV-2 (COVID-19)? Dostopno dne, 27. 3. 2020 na spletni strani: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/datoteke/dusevno_zdravje_odrasli.pdf

Nacionalni inštitut za javno zdravje, Seznam telefonskih kontaktov za nudenje psihološke podpore v zdravstvenih domovih v epidemiološki situaciji s koronavirusom. Dostopno dne, 27. 3. 2020 na spletni strani: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/24.3._seznam_psiholoska_podpora_v_zd.pdf

Rdeči Križ Slovenije Območno združenje Ljubljana, Obvestilo o ukrepih in aktivnostih RKS-OZ Ljubljana. Dostopno dne, 27. 3. 2020 na spletni strani: <https://www.rdecikrizljubljana.si/>

Rdeči Križ Slovenije, Družbena stigma, povezana s pandemijo covid-19. Dostopno dne, 27. 3. 2020 na spletni strani: <https://www.rks.si/sl/Novice/Druzbena-stigma-povezana-s-pandemijo-covida-19/>

World Health Organization, 2020. Preparedness, prevention and control of COVID-19 in prisons and other places of detention. Interim guidance, 15 March 2020. Dostopno 30. 3. 2020 na http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0019/434026/Preparedness-prevention-and-control-of-COVID-19-in-prisons.pdf?ua=1